

1 - Hertogenbosch

10E JAARGANG NR 4 APRIL 1997 PRIJS FL. 9,95 / BFR. 195

RESIDENCE

MET ALLE NIEUWE TOPLOCATIES & TWEEDE HUIZEN

INTERIEUR

DE RIJKDOM VAN
FRANSE EENVOUD

HET JEUGDSLLOT VAN
BELLE VAN ZUYLEN

IDEEËNRIJK

PROVENÇAALSE
VERLEIDINGEN

CITY-GIDS

MONDAIN MÜNCHEN

EXTRA TUINBIJLAGE

DE GARDEN
GUIDE

DE GLORIE
VAN DE
BERENCAMP

*De Berencamp: ooit een versterkte hofstede die later veranderde in een onopvallende boerderij met een rijkdom aan authentieke elementen.
RECHTS: De huidige bewoners van De Berencamp, de familie Van Haersma de With.*

TEN NOORDEN VAN NIJKERK, TEMIDDEN VAN UITGESTREKTE WEILANDEN EN BOS-SAGES, LIGT HET EEUWEN-OUDE HUIS DE BERENCAMP. MET VERVE HERSTELDEN JONKHEER VAN HAERSMA DE WITH EN ZIJN VROUW HET LANDELIJKE KARAKTER VAN HUN BIJ TIJD EN WIJLEN SPROOKJESACHTIGE DOMEIN.

De Berencamp was ooit een versterkte hofstede die in de loop der tijd veranderde in een onopvallende boerderij. Met Franse koeien rond het huis, een paard in de stal, honden en kippen op het erf, lijkt de havezate nog veel van dat landelijke karakter bewaard te hebben. Vanuit een raam in de woonkamer kan jonkheer Maurits van Haersma de With in de verte zijn ouderlijk huis zien liggen, het achttiende-eeuwse kasteel Salentein, dat inmiddels is verkocht en nu als kantoorruimte dienst doet. 'Aanvankelijk was dit een boerderij die hoorde bij het landgoed dat in het bezit was van mijn familie', vertelt de jonkheer, die met zijn echtgenote en vier kinderen sinds 1983 de eeuwenoude Berencamp bewoont. 'Ik heb tot mijn zesde jaar in het kasteel gewoond en bewaar er goede herinneringen aan. Het was enorm groot en er waren altijd logeerpartijen.' Nadat Salentein was verkocht bleef het omliggende land - honderd hectare inclusief het landgoed De Berencamp - in bezit van de familie Van Haersma de With. Als het huis eind jaren zeventig leeg komt te staan besluit Maurits van Haersma de With om samen met zijn gezin terug te keren naar zijn geboortegrond. 'Het huis verkeerde in zo'n slechte staat dat het eerst gerestaureerd moest worden voordat we het konden betrekken. De vroegere veeschuur hebben we verbouwd tot een tijdelijk onderkomen, van waaruit we de restauratie hebben georganiseerd. We hebben er vier jaar gewoond voordat we daadwerkelijk in De Berencamp terecht konden. Toen wij de schuur betrokken, had De Berencamp anderhalve eeuw lang dienst gedaan als boerderij en alles was hier uiterst primitief.' Echtgenote Sylvia van Haersma de With: 'Er was geen badkamer, geen douche, niets! Een enkele kraan met koud water en een wc die de zogenaamde 'doos' in het klompenhok in de veeschuur kort daarvoor had vervangen. Maar het was uniek dat we alles in authentieke staat aantreffen.' Er is nooit een afbeelding gevonden waaruit op te maken valt hoe het er vroeger uit moet hebben gezien, bouwgegevens ontbreken nagenoeg. De bouwgeschiedenis en de ouderdom komen pas tijdens de werkzaamheden gedeeltelijk aan het licht.

OPZIENBAREND

'Er zijn tijdens de restauratie veel verrassende ontdekkingen gedaan. Alle ramen aan de zuidkant waren dichtgemetseld, dat had waarschijnlijk te maken met de toenmalige belasting op ramen. Op eikenhout werd eveneens belasting geheven, dus alles wat van eikenhout was gemaakt werd witgekalkt, soms wel twintig lagen over elkaar. Een van de aardigste ontdekkingen was het ingemetselde Renaissancekastje dat met de muur meegewit was en na een grondige restauratie ook van eikenhout bleek te zijn. Inmiddels hebben we dat elders in de muur ingemetseld. Zo'n kastje hoort natuurlijk helemaal bij het huis.' Achter een rij slechte tegels in de schouw

in de voormalige opkamer kwamen resten van de oude haardstenen tevoorschijn. Opzienbarend was dat op een klein gedeelte van de deksteen het wapen van Prins Maurits met daarop het jaartal 1611 te herkennen viel.

Het interieur straalt warmte uit en de sfeer van vroeger lijkt er behouden gebleven. Dat komt mede door de donkerrode kleur waarin veel houtwerk is geschilderd, het zogenaamde 'ossenbloed'. Alleen in de grote zitkamer domineert het 'Lodewijkgroen'. Een aardig detail is dat de natuurstenen plavuizen op de keukenvloer en in de gang van een door Prinses Christina afgekeurde partij afkomstig zijn. In een van de vertrekken hebben de kinderen hun eigen domein om naar hartelust te kunnen spelen, kleien en schilderen. Behalve de hondenmanden staat hier ook het hok van konijn Saartje.

PACHTOPBRENGST

De geschiedenis van De Berencamp begint omstreeks 1400 als versterkte hofstede of havezate. Hij werd in 1479 verkocht aan baron Hendrik Bentinck, wiens familie het huis ruim 300 jaar in bezit had. Door huwelijk en vererving kwamen de landerijen en de boerderij uiteindelijk in 1925 in bezit van de overgrootouders van de huidige eigenaren en bewoners, de familie Van Haersma de With. In 1842 werd een gedeelte van het huis gesloopt en sinds die tijd wordt De Berencamp niet

RECHTS: Het Renaissancekastje aan de wand is uniek en kwam tijdens de restauratie van De Berencamp uit een muur onder het pleisterwerk tevoorschijn. BOVEN: De eeuwenoude stenen duiventil met op de achtergrond het voormalig ouderlijk huis van Maurits van Haersma de With, Salentein.

meer als herenhuis maar als boerderij beschouwd. Een echo van dat agrarische verleden vormen de vijftien Franse koeien rondom het huis, het paard in de stal, een Labrador, een herdershond, pauwen en kippen op het erf. De kleine kudde Blondes d'Aquitaine, zoals dit Franse vleesras heet, wordt met veel zorg geweid en gefokt. De kalfjes worden in het voorjaar geboren en blijven meestal een maand of zeven bij de moeder. 'We laten onze koeien zelf vakkundig slachten en gebruiken ze deels voor eigen consumptie en deels voor de verkoop. Wie eenmaal van dit vlees gegeten heeft, wil niets anders meer. Het is vooral een hobby, die een toegevoegde waarde aan het landgoed geeft.' Wat wel een belangrijke inkomstenbron vormt, is de pachtopbrengst. Omdat een groot deel van het land in pacht is uitgegeven, kan daarmee een deel van de onderhoudskosten van De Berencamp worden gedekt. 'Er is een groot verschil met vroeger', vervolgt Maurits van Haersma de With. 'Op Salentein hadden we personeel, waardoor er meer aan onderhoud gedaan kon worden. Dit huis heeft een enorme historische waarde en veel landschappelijke elementen die in stand gehouden moeten worden. Daarvoor kunnen we tegenwoordig soms een

LINKSBOVEN: De entree met de ooit door Prinses Christina bestelde plavuizen. LINKSONDER: De bovenverdieping heeft originele Gotische ramen met glas-in-lood boven en voor de onderramen oorspronkelijk alleen houten luiken. MIDDEN: Familiekiekjes van Haersma de Withs.

beroep doen op de gemeente, de Stichting Particuliere Historische Buitenplaatsen en andere instellingen. Bovendien zijn er vrijwilligers uit de omgeving die ons fantastisch helpt met het onderhoud van de tuin en de bossen.' Maar het meeste werk wordt toch verricht door het gezin Van Haersma de With zelf.

ERFSTEMMEN

De oudste dochter heeft een grote liefde opgevat voor het rijden op de tractor. Ook neemt zij de zorg op zich voor het paard Flieka. Sylvia van Haersma de With: 'Op een dag kreeg ik een telefoontje van een boer uit de buurt die zei dat hij 't poard kwam brengen. Ik begreep eerst niet waar de man het over had. Kennelijk had Maurits nog niet de gelegenheid gehad mij van zijn impulsieve aankoop op de hoogte te brengen, maar voor ik het wist stond de boer met Flieka voor mijn neus. En ik was toen nog als de dood voor paarden. Oorspronkelijk kom ik uit de stad, maar zo langzamerhand ben ik aardig gewend aan het buitenleven. De kinderen zijn hier geboren en getogen. Ze hebben wat wij noemen erfstemmen ontwikkeld: vanuit de verste uithoeken van het erf communiceren ze met elkaar en weten ze hun wensen kenbaar te maken.' Hoewel het huis bij de verbouwing van alle moderne gemakken werd voorzien, wordt het huis bij extreme kou verwarmd door een ouderwetse verwarmingsketel. De ketel wordt gestookt met oud hout en gesnoeide takken. 'Maurits zaagt het hout in stukken van soms wel een meter lang. Groter kan echt niet want dan lukt het mij niet meer om ze in de ketel te krijgen.' De charme van wonen op zo'n oud buiten maakt echter alles goed: 'Weinig mensen kunnen zeggen dat ze een huis bewonen van voor 1430. Bovendien is het een sprookjesachtig en toch oerhollands huis. Als we 's avonds komen aanrijden en er licht door de ramen schijnt, is het net of het huis een gezicht heeft. We vinden het heerlijk om hier te wonen, al ben je met zo'n huis eigenlijk nooit klaar.' <

STICHTING VRIENDEN NEDERLANDSE LANDGOEDEREN

Deze serie portretten van Nederlandse domeinen en landgoederen komt mede tot stand dankzij de Stichting Vrienden Nederlandse Landgoederen. De activiteiten van deze stichting omvatten onder andere het geven van voorlichting en het organiseren van bijeenkomsten op landgoederen, die samen een belangrijk deel uitmaken van ons nationale erfgoed: monumentale bouwwerken, tuin- en landschapsarchitectuur, eeuwenoude beplanting en natuurgebieden, voor het overgrote deel voor het publiek toegankelijk. De landgoederen worden echter in toenemende mate aangetast door verstedelijking, industrialisatie, en milieuvulling. Als lid van de Stichting helpt u ons bijzondere erfgoed in stand te houden en geniet u bovendien allerlei voordelen, zoals excursies op de landgoederen, lezingen en een halfjaarlijks bulletin vol wetens-waardigheden over 140 landgoederen in particulier bezit.

Vrienden Nederlandse Landgoederen / Antwoordnummer 3141 / 8000 WB Zwolle
telefoon (038) 4656648